

Świętujemy rocznicę Lubelskiego Lipca

Trzydzieści lat temu na Lubelszczyźnie robotnicy większości zakładów z naszego regionu rozpoczęli jeden z największych, pokojowo zakończonych strajków w powojennej historii Polski. Z rozmachem godnym tych wydarzeń władze województwa i środowisko NSZZ „Solidarność” przygotowały w Lublinie uroczyste obchody upamiętniające bohaterów z 1980 roku.

Dziś aż trudno uwierzyć, że najslawniejsze strajki w historii Lubelszczyzny rozpoczęły się tak niepozornie. 8 lipca 1980 roku pracownicy świdnickich Państwowych Zakładów Lotniczych wystąpili przeciwko podniesieniu o 80 proc. ceny „wkładki miesięcznej” w obiedzie.

SPOKOJNIE I Z DISCYPLINĄ

Powszechnie oburzenie przerodziło się bardzo szybko w protest przeciwko dokonanym na początku miesiąca w całym kraju podwyżkom cen żywności i przeciwko ogólnej sytuacji społecznej robotników. Przerwali oni pracę i pozostali na terenie zakładu, zajmując się organizacją wieców i wyborami swych reprezentantów do rozmów z dyrekcją zakładu.

- Mieliśmy już dość czekania i ciągłych obietnic poprawy plac. Ten przysłowiowy kotlet przelaz czarą goryczy – tłumaczy **Krzysztof Komenda**, pracownik Zakładu Doświadczalnego świdnickiej fabryki, uczestnik strajków. – Wszystko przeprowadziliśmy jednak spokojnie i z dyscypliną, bez marszów i manifestacji. Po prostu przestaliśmy pracować.

Rozpoczęte w Świdniku i Lublinie strajki bardzo szybko rozprzestrzeniły się. Do strajkujących przylączyli się koledy z innych zakładów, prze-

rywając u siebie produkcję. Już dzień po Świdniku pracę przerwano w Fabryce Maszyn Rolniczych „Agromet” w Lublinie, a później także w kolejnych, największych zakładach i fabrykach w Lublinie, Kraśniku, Chelmie, Puławach, Lubartowie i Zamościu.

- W innych zakładach od razu wiadano o naszym strajku. W końcu wiele osób pracujących u nas było spoza Świdnika – mówi **Franciszek Zawada** z Działu Energetyki świdnickich zakładów. – Poza tym, zorganizowaliśmy na terenie fabryki niezależne radio „Solidarność”, które na bieżąco informowało o postępach prowadzenia z dyrekcją rozmów.

W ciągu dwóch tygodni strajki objęły ponad 90 zakładów na Lubelszczyźnie, w tym niemal wszystkie przedsiębiorstwa budowlane, przemysłowe i transportowe.

GIEREK: NIE DOPUŚCIĆ!

Szczególnie protesty w tych ostatnich stały się wyjątkowo uciążliwe dla władzy, która po początkowych próbach przemilczenia wydarzeń lipcowych bezradnie starała się nakłonić strajkujących do powrotu do pracy. Jednakże żenująca wezwania w stylu „każda zmarowna godzina pracy przedłuża stanie w kolejkach Twojej żony”, czy apele władz takie jak opublikowany 19 lipca w „Sztandarze Ludu” apel

Władysława Kruka, I sekretarza Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Lublinie, nie odnosiły żadnego skutku.

O wydarzeniach Lubelskiego Lipca dowiedział się dzięki Radiu Wolna Europa cały świat. Sprawą zainteresował się nawet sam **Edward Gierek**, który wizytując w tym czasie Chelmu miał rzekomo nakazać lokalnym dygnitarzom partyjnym, aby „tej lubelskiej zarazy nie dopuścić do Chelma” właśnie.

Rozmiary lubelskich strajków bardzo szybko skłoniły władze do ustąpienia. Do końca lipca dyrekcje poszczególnych zakładów podpisały ze strajkującymi porozumienia, obiecując realizację ich postulatów socjalno-bytowych, w tym tych dotyczących podwyżki plac, wprowadzenia wolnych sobót i zgwarantowania niewyciągania konsekwencji wobec uczestników strajków.

Jednakże to nie realizacja postulatów stała się najważniejszym osiągnięciem Lubelskiego Lipca, a fakt pokonania strachu i przeciwstawienia się władzy. Zakończony sukcesem wystąpienie stało się sygnałem dla robotników w całym kraju, że przy pomocy strajku okupacyjnego można wymusić na władzy komunistycznej ustępstwa. Miesiąc później robotnicy na Wybrzeżu w podobny sposób wywalczyli swoje prawo do tworzenia niezależnych zwią-

ków zawodowych, na stałe wpisując się na karty historii.

LUBELSKIE ŚWIĘTUE

W celu upamiętnienia uczestników tamtych wydarzeń w dniach 17-25 lipca 2010 roku w stolicy naszego regionu odbędą się uroczystości z okazji 30. rocznicy strajków lipcowych. Samorząd województwa wraz ze środowiskiem lubelskiej Solidarności przygotował z tej okazji specjalny festyn pod hasłem „Zaczęło się w Lublinie”, którego ukoronowaniem będzie występ szwedzkiej rockowej formacji Europe (nieco więcej o tym zespole poniżej – przyp. red.), połączony ze zbiórką pieniędzy dla powozdian i odsłonięciem na Placu Litewskim specjalnego okolicznościowego graffiti poświęconego wydarzeniom z 1980 roku.

- Lubelski Lipiec był jednym z momentów w historii, które zmieniły Polskę, Europę i świat – mówi marszałek województwa lubelskiego **Krzysztof Grabczuk**. - Chcielibyśmy w ten sposób podziękować tym, którzy 30 lat temu znaleźli w sobie mądrość i odwagę, aby przeciwstawić się reżimowi komunistycznemu.

Obchody staną się również znakomitą okazją do bliższego zapoznania się z przebiegiem i znaczeniem Lubelskiego Lipca. W ramach akcji edukacyjnych Ośrodek „Brama Grodzka – Teatr NN” przygotował bowiem wyjazd z Lublina specjalnego wagonu pamięci, który pojeździe śladem wydarzeń sprzed 30 lat aż na Pomorze, a Instytut Pamięci Narodowej odsłoni na Placu Litewskim wystawę „Zaczęło się w Lipcu. Solidarność w Regionie Środkowoschodnim 1980-1989”.

Marcin Pomarański

17 LIPCA 2010R. (SOBOTA)

Miejsce: Dworzec PKP, godzina 17.00

W rocznicę strajku na lubelskiej kolei, wyjazd z Lublina specjalny wagon „pamięci”.

(w ramach projektu artystyczno – edukacyjnego „wagon2010.lublin.pl”) Pomyślnodawcą i organizatorem całego przedsięwzięcia jest Ośrodek „Brama Grodzka – Teatr NN”.

18 LIPCA 2010R. (NIEDZIELA)

Miejsce: Dworzec PKP, Hala MTL godzina: od 9:30,

Organizatorem tej części obchodów jest Sekcja Krajowa Kolejarzy NSZZ Solidarność.

W programie m.in.: złożenie kwiatów pod tablicą pamiątkową, msza święta, wręczenie odznaczeń i wyróżnień, koncert: Lubelska Federacja Bardów, pokaz sztucznych ogni.

24 LIPCA 2010R. (SOBOTA)

Miejsce: Plac Litewski w Lublinie, godzina: 11.00 – 12.00,

Otwarcie Wystawy „Zaczęło się w Lipcu. Solidarność w Regionie Środkowoschodnim 1980-1989”

Organizatorzy wystawy: Oddziału IPN w Lublinie, Województwo Lubelskie

Miejsce: Plac Litewski w Lublinie, godzina: 11.00 – 12.00,

Odsłonięcie okolicznościowego graffiti poświęconego wydarzeniom „Lubelskiego Lipca”

Organizator: Województwo Lubelskie

Miejsce: Plac Zamkowy i Błonie k. Zamku, godzina: od 15.00,

Rozpoczęcie dwudniowego okolicznościowego festynu – organizator NSZZ Solidarność.

Miejsce: Plac Zamkowy w Lublinie, Organizator: Województwo Lubelskie

19.00 Rozpoczęcie Koncertu okolicznościowego pod patronatem Marszałka Województwa Lubelskiego Pana Krzysztofa Grabczuka oraz zbiórki pieniędzy na rzecz Powozdian przez Caritas Archidiecezji Lubelskiej.

20.15 – 20.15 Występ lubelskiego zespołu rockowego Topsy Train

20.15 – 21.00 Część oficjalna – wystąpienie Marszałka, Prezydenta Lublina, dyrektora Caritas Archidiecezji Lubelskiej, przewodniczącego Regionu Środkowo Wschodniego NSZZ Solidarność

21.00 – 22.30 Występ zespołu EUROPE

25 LIPCA 2010R. (NIEDZIELA)

Organizatorem tej części obchodów jest NSZZ Solidarność Region Środkowo Wschodni.

W programie m.in.: Uroczysta msza w katedrze z okazji 30-lecia lubelskich strajków (Archikatedra Lubelska w Lublinie), Uroczystości przy pomniku, Uroczysta Konferencja na Zamku, Koncert okolicznościowy „W hołdzie Solidarności – drogi do wolności” z udziałem artystów scen polskich (Plac Zamkowy - występ m.in. zespołu „Lombard”)